

Slovenska televizija na terapiji

Tina Bernik

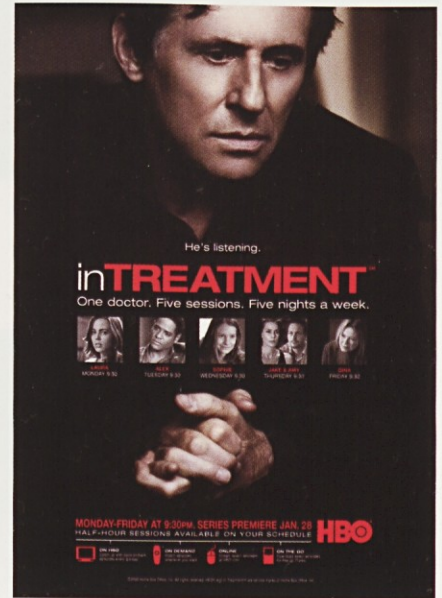
Slovenska televizija je končno posnela kakovostno serijo, ki ni namenjena nasnetemu smehu in situacijskim zapletom, ampak besedam in igri. Na terapiji pravzaprav ni slovenska serija, je pa pohvalno že to, da so jo Slovenci odkrili, da so se je upali lotiti in da je s priredbo niso zavozili.

Na Pop Brio se je v drugo polovico sezone prevesila nova slovenska serija v režiji Nejca Poharja *Na terapiji* (2011–) oziroma slovenska različica izraelske televizijske serije *BeTipul* (2005–), še bolj pa njene ameriške verzije *In Treatment* (2008–2010), zaradi katere se je *BeTipul* v udomačenih oblikah in jezikih v zadnjih dveh letih razpršil tudi po Evropi. Približno polurna nadaljevanka o psihoterapevtu, ki

ga štiri dni v tednu spremljamo med zdravljenjem štirih pacientov, en dan v tednu pa med obiski njegove psihoterapevke, je nagrade za igro in režijo pobirala tako na domačih kot ameriških tleh, kjer jo je med gledalce ponesla televizijska mreža HBO. Da gre za izjemno hvaležno televizijsko delo, ki ob pravi izbiri igralcev zaradi izvirne ideje, domišljenega scenarija in nezahtevne produkcije tako rekoč samo-

dejno zagotavlja uspeh, pa so dojele tudi marsikatero drugo televizije. Poleg HBO, ki bo (ali pa to že počne) lokalne različice serij med drugim predstavil na Poljskem, Madžarskem, Češkem, Slovaškem, v Moldaviji in Romuniji, serijo tako na primer že gledajo na Nizozemskem, pod istim imenom kot pri nas pa jo od leta 2009 poznajo tudi gledalci Fox Televizije v Srbiji, kjer vlogo psihoterapevta upodablja Miki Manojlović. Tako kot je HBO-jev *In Treatment* v večjem delu dobesedni prevod izraelske drame *BeTipul* Hagajja Levija, ki je kot eden od izvršnih producentov bdel tudi nad ameriško različico, je tudi slovenska serija *Na terapiji* pravzaprav le licenčen slovenski klon ameriške nadaljevanke, ki je od leta 2008, ko je prišla na male zaslone, poleg emmyjev in drugih nagrad pobrala tudi zlati globus za najboljšega igralca v dramski seriji.

Gabriel Byrne vlogo psihoterapevta Paula Westona, ki ga poleg dvomov o svojih profesionalnih odločitvah in nasvetih zadene tudi soočenje z lastno zakonsko krizo in krizo identitete, vodi z asketsko, a brezhibno igro, v kateri čustva, odzive, notranje boje, dileme in vprašanja sporoča skozi minimalistično govorico telesa in obrazno mimiko ter je zato kot psihoterapevt, kakršnega upodablja sam, praktično nenadomestljiv in neponovljiv. Lažjo možnost ponovitve omogočajo drugi liki oziroma igralci, ki se v seriji pojavljajo vsak na svoj dan in ob svoji uri: Dianne Wiest v vlogi Paulove psihote-

rapevke Gine, ki ji pripada petek, Michelle Forbes v vlogi Paulove žene, ki v seriji vpada ob različnih dnevih in priložnostih, ter Melissa George, Blair Underwood, Mia Wasikowska, Embeth Davidtz in Josh Charles v vlogah Paulovih pacientov, ki jih težijo manjši in večji ter nezavedni in zavedni problemi, s katerimi se iz oči v oči spopadajo šele na psihoterapevtskem stolu. Paulovi pacienti so skrbno izbrani in izpeljani liki iz vsakdanjega življenja, v katerih se vsaj delno in vsaj pri enem od njih lahko prepozna vsak od gledalcev, oziroma generični predstavniki sodobne družbe, kjer delo postaja pomembnejše od zasebnega življenja, kjer se brišejo meje med moško-ženskimi vlogami in kjer družinska celica vztrajno razpada. Ob ponedeljkih tako spoznavamo uspešno mlado anesteziologinjo, ki se noče vezati, obenem pa je erotično fiksirana na Paula; ob torkih pilota s posttravmatskim sindromom, ki ga je povzročil pobjo nedolžnih otrok na Bližnjem vzhodu; ob sredah samomorilsko najstniško atletinjo ločenih staršev, ki ima razmerje s svojim trenerjem; ob četrtek par, ki se hoče na zakonski terapiji odločiti, ali naj po večletnem trudu obdrži otroka ali naj izbere splav; ob petkih pa Paula, ki hoče od svoje terapevte, mentorice in prijateljice kljub nesoglasjem v preteklosti prav njeno podporo, predvsem pa nepristranski pogled na svoje odnose s pacienti in z družino.

Ker 43-delna serija temelji na igri in inteligentnih dialogih, je bila pri uvozu serije,

v kateri je treba tako rekoč od besede do besede oziroma od točke do točke ostati zvest tako scenariju kot režiji, ključna prav izbira igralcev. In če bi lahko rekli, da bo slovenska padla ali stala glede na to, kdo in kako bo odigral ključnih sedem likov, bi se odločili za slednje. Serija *Na terapiji* v produkcijskem smislu ne zahteva ničesar drugega kot dve notranji lokaciji (sobi), manjšo skupino igralcev ter ustrezen prevod izvirnega oziroma ameriškega scenarija in v najmanjšem možnem delu zaradi lokalnih specifik tudi njegove priredbe. Ob izbiri prave igralske zasedbe, zlasti pa glavnega igralca, je praktično nemogoče popolnoma zavoziti. Domačo igralsko ekipo sestavljajo obrazi, ki se v slovenskih televizijskih (B-)nanizankah, kakršni so recimo aktualni *Trdoglavci* (2011–) režiserja Marka Naberšnika, niso pojavljali, zato kljub dolgi in uspešni igralski kilometrini, kakršno imajo na primer Silva Čušin, Igor Samobor in Marko Mandić, delujejo sveže, liki pa so lokalnemu okolju prilagojeni točno toliko, kot je potrebno. To pomeni, da so razen lika pilota identični likom iz ameriške serije: psihoterapevta Romana igra Igor Samobor, njegovo ženo Nataša Burger, psihoterapevka Silva Čušin, anesteziologinjo Mašo Jana Zupančič, pripadnika posebne policijske enote Mateja Marko Mandić, atletinjo Zarjo Nika Manevski, zakonski par Dano in Aleša pa Maša Derganc in Dejan Spasić.

Serija je po scenariju, igri in scenografiji podobna odrski igri, zato v slovenski iz-

vedbi ne moti niti za platno in televizijo pogosto usodna nefilmčnost slovenskega knjižno pogovornega jezika in pretirano odrska igra igralcev. V primerjavi z ameriško različico morda še najbolj zmotita preveč intenzivna igra, ki jo je mogoče opaziti zlasti pri tistih igralcih, ki se likov niso odločili posnemati v celoti (med njimi manj zadržani Igor Samobor, predvsem pa preveč agresiven Dejan Spasić), ter lik napetega policijskega specialca, ki ne more biti popolnoma prepričljiv kljub korektni izvedbi Marka Mandića. Če prvi odklon lahko spregledamo s pojasnilom, da gre za avtorski podpis slovenskih igralcev, ki bo zmotil samo tiste, ki prisegajo na *In Treatment*, zgodba specialca oziroma fužinskega šerifa, ki pomotoma ubije otroka, v slovenski različici deluje umetno, pretirano in na trenutke celo smešno.

Naslednja sezona, ki jo lahko pričakujemo glede na uspeh prve (in obenem upamo, da ne bo na ogled le na plačljivem kanalu), v prihodnosti ponuja prostor za izboljšave, med katerimi bi bila lahko tudi odprava tikanja tam, kjer ga ne bi smelo biti, ter ustreznejše prevode angleških fraz v slovenščino, v kateri na primer ne zamujamo moderno, ampak akademsko, medtem ko si produkcija kot celota zasluži pohvale tako za to, da so slovenski producenti in režiser uspešno izpeljali tisto, kar je bilo prepuščeno njim, kot za to, da niso odkrivali tople vode in so sprejeli tisto, kar jim je bilo ponujeno.